

NOTAT 2024-01

EU-initiativer om videregående uddannelse i 2024

Denne note beskæftiger sig med EU's arbejde med universiteter og videregående uddannelse.

Baggrund for initiativer om videregående uddannelser

[Rådsresolutionen om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde \(2021-2030\)](#) fra 2021 fungerer som en grundlæggende ramme for arbejdet med videregående uddannelse i EU. I resolutionen er *Higher Education* en af fem strategiske prioriteter i arbejdet henimod etableringen af *European Education Area 2030* (s. 7).

— Strategisk prioritet 4: styrkelse af europæisk videregående uddannelse

Den videregående uddannelsessektor og selve de videregående uddannelsesinstitutioner har vist deres modstanddygtighed og evne til at håndtere uforudsete forandringer såsom covid-19-pandemien. Krisen skærpede uløste udfordringer, men skabte også muligheder for en videreudvikling af den planlagte dagsorden for omstilling af de videregående uddannelser.

I løbet af det næste årti vil de videregående uddannelsesinstitutioner blive tilskyndet til at finde nye og dybere samarbejdsformer, navnlig ved at skabe tværnationale alliancer, samle deres viden og ressourcer og give studerende og personale flere muligheder for mobilitet og deltagelse, samt for at fremme forskning og innovation, herunder gennem fuld gennemførelse af initiativet vedrørende Europauniversiteter.

Der er allerede gjort et vellykket stykke arbejde for at skabe et europæisk område for videregående uddannelse (EHEA) inden for rammerne af Bologna-processen. Det vil fremover være vigtigt fortsat at arbejde med Bologna-processen, samtidig med at der skabes yderligere og stærkere synergier med det europæiske forskningsrum (EFR), og parallelle eller dobbelte strukturer eller instrumenter undgås.

1

En europæisk strategi for universiteter

Foruden indholdet i den grundlæggende strategiramme bliver EU's arbejde med universiteter guidet af den europæiske strategi for universiteter, der forefindes i [Rådskonklusioner om en europæisk strategi for styrkelse af de videregående uddannelsesinstitutioner for Europas fremtid](#) vedtaget i 2022. Særligt er der i strategien fokus på fire centrale mål:

- **Styrkelse af den europæiske dimension inden for videregående uddannelse, forskning og innovation samt synergierne mellem dem**
  - Prioriteten indebærer et fokus på at styrke det tværnationale samarbejde – f.eks. som det kommer til udtryk i [European Universities](#)-initiativet, der er alliancer mellem universiteter i EU, der samarbejder om at tilbyde fælles undervisningsforløb mv.
- **Videregående uddannelse som en måde at fremme Europas globale rolle og lederskab**

- Europæiske universiteter skal være attraktive steder at studere, og der skal derfor gøres en indsats for at tiltrække internationale studerende og forskere etc. Dermed spiller universiteterne en vigtig rolle for at styrke EU's konkurrenceevne. Det betones bl.a. at eksisterende instrumenter såsom *Erasmus+* og *Horizon Europe* bør bruges for at fremme dette mål.
- **Universiteter skal styrke Europas genopretning og reaktion på den digitale og den grønne omstilling**
  - Det bliver betonet, at videregående uddannelser skal bidrage til at opkvalificere borgere til *the twin transition*, og at universiteter dermed har en central rolle i sikre, at borgere har adgang til livslang læring. I den forbindelse bliver mikroeksamensbeviser bl.a. fremhævet som en måde, hvorpå borgere kan tilegne sig grønne og digitale færdigheder på kurser udbudt af universiteter.
- **Universiteter skal styrke følelsen af europæisk tilhørsforhold på grundlag af fælles værdier**
  - Prioriteten handler om universiteters rolle i at kvalificere den offentlige debat; at sikre den demokratisk dannelse; og at sikre inklusive forsker- og undervisningsmiljøer for at fremme mangfoldighed.

I centrum for den europæiske strategi for universiteter er – foruden de ovenfor nævnte prioriterede hovedemner – fire konkrete *flagship* policy-initiativer:

- Uddannelsesalliancerne under *European Universities*-initiativet skal udbredes. Pr. august 2023 deltager 8 danske videregående uddannelsesinstitutioner i en uddannelsesalliance – og på EU-plan lyder tallet på 430 uddannelsesinstitutioner fordelt på 50 separate uddannelsesalliancer.¹
- Et arbejde for at etablere en retlig/juridisk status for uddannelsesalliancer såsom *European Universities*. Se [råds henstilling om brobygning med henblik på et effektivt europæisk samarbejde inden for de videregående uddannelser fra 2022](#) for relevant udspil, der bl.a. henstiller til, at medlemsstater undersøger muligheden for retlig/juridisk status for uddannelsesalliancerne. I processen op til vedtagelsen var flere regeringer – [heriblandt den danske](#) – kritisk indstillede over for dette initiativ. Det er særligt en europæisk grad og juridisk vedtægt som landene udtrykte kritik om.
- Skabelsen af en *European Joint Degree*. Så vidt vides er hensigten, at et europæisk uddannelsesbevis kan tilbydes som et supplement til eksisterende nationale uddannelsesbeviser, der bevidner, at den studerende har tilegnet sig færdigheder i et transnationalt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner. Dermed er det fælles uddannelsesbevis et forsøg på at opfordre til mobilitet og samarbejde på tværs af grænser.

¹ [Danske videregående institutioner står stærkt i europæiske universitetsalliancer – Uddannelses- og Forskningsministeriet \(ufm.dk\)](#)

- En opskalering af *European Student Card Initiative*, der skal gøre det nemmere at være studerende på tværs af lande.

Kommende initiativer om Higher Education i 2024

I Kommissionens arbejdsprogram for 2024 omhandler alle (3) uddannelsespolitiske initiativer videregående uddannelse. Det drejer sig om en samlet pakke, der forventes i første kvartal 2024, og som har skabelsen af et fælleseuropæisk eksamensbevis i centrum. Pr. januar 2024 har Kommissionen offentliggjort [høringsbrev](#), som følgende fremstilling af initiativerne baserer sig på.

- Et *blueprint* for en *Joint European degree*

Det fælleseuropæiske eksamensbevis skal efter hensigten løse eksisterende problemer med, at kun et fåtal af tværnationale kandidatuddannelser (i regi af *European Universities*) er i stand til at udsende fælleseksamensbeviser – bl.a. på baggrund af manglende overensstemmelse mellem nationale lovgivninger. Initiativet vil forsøge at opstille et fælles sæt af kriterier, der gør det muligt at udstede et europæisk eksamensbevis parallelt til de nationale eksamensbeviser. Med dette initiativ sigter Kommissionen efter dels at fremme 'hjernecirkulation' i Europa samt at styrke alle europæiske uddannelsessystemers profil for at tiltrække talent fra tredjelande.

- *Council Recommendation on a European quality assurance and recognition system*

Kommissionen identificerer mangelfuld kvalitetssikring af videregående uddannelse på tværs af landegrænser som en hindring for skabelsen af et fælleseuropæisk eksamensbevis. Dette kommer f.eks. til udtryk i en [evalueringsrapport fra 2023](#), der påpeger, at manglende tillid til andre uddannelsesinstitutioners kvalitetssikringsprocesser afholder videregående uddannelsesinstitutioner fra automatisk at anerkende kvalifikationer opnået i udlandet. På den baggrund søger rådshenstillingen at skabe et fælleseuropæisk kvalitetssikrings- og anerkendelsessystem, der gør det lettere at udarbejde transparente læringsbestemmelser – og vurderinger. Kommissionen foreslår, at dette f.eks. kan sikres via multiinstitutionel ekstern kvalitetssikring.

- *Council Recommendation on attractive and sustainable careers in higher education*

Kommissionen påpeger, at højt kvalificeret akademisk personale er en forudsætning for velfungerende transnationale, fælleseuropæiske uddannelses tilbud. I den forbindelse identificerer Kommissionen det som et problem, at undervisning og udarbejdelse af nye undervisnings- og læringsmetoder ikke bliver tilstrækkeligt værdsat i forskeres karriereløb på lige fod med forskningsaktiviteter. Rådshenstillingen har til hensigt at råde bod på dette ved at fremme værdien af at deltage i transnationalt uddannelsessamarbejde og derved skabe mangfoldige og attraktive karrieremuligheder for akademisk personale.